

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 24.11.2009
COM(2009)647 konč.

DELOVNI DOKUMENT KOMISIJE

POSVETOVANJE O PRIHODNJI STRATEGIJI „EU 2020“

DELOVNI DOKUMENT KOMISIJE

POSVETOVANJE O PRIHODNJI STRATEGIJI „EU 2020“

(Besedilo velja za EGP)

Evropa je v obdobju korenite preobrazbe

Najhujša gospodarska in finančna kriza zadnjih desetletij je Evropo dodobra pretresla z močnim upadom gospodarstva. Stopnja brezposelnosti naj bi se do leta 2010 povzpela na dvomestno število, kar bo najvišja raven v zadnjih desetih letih.

Kolektivni ukrepi vlad za reševanje finančnega sistema, oživitev povpraševanja in povrnitev zaupanja so pomagali preprečiti popolno gospodarsko katastrofo. Vendar pa je kriza načela našo odpornost. EU mora zdaj tesneje sodelovati za uspešen izhod iz krize in oblikovanje javnih politik nove generacije v zelo drugačnih okoliščinah.

Izhod iz krize bi moral hkrati pomeniti vstop v novo trajnostno naravnano socialno tržno gospodarstvo. To naj bo pametnejše in bolj zeleno gospodarstvo, v katerem bo naša blaginja plod inovacij in boljše rabe virov, njegova ključna komponenta pa bo znanje. S temi novimi gonili bomo lahko izkoristili nove vire trajnostne rasti in ustvarili nova delovna mesta, da se bomo lahko odzvali na višjo raven brezposelnosti, s katero se bodo v prihodnjih letih verjetno srečevale naše družbe. Vendar pa bomo pri tem uspešni le, če bomo oblikovali in izvedli ambiciozen odziv na ravni politik. V nasprotnem primeru bi evropsko gospodarstvo lahko zašlo v obdobje počasne rasti, kar bi Evropi le še otežilo spoprijemanje s pomembnimi izzivi današnjega časa.

Za tako trajnostno rast je potreben dogovor o programu, ki na prvo mesto postavlja ljudi in odgovornost. Obstaja nevarnost, da bo kriza izničila uspeh desetletnih prizadevanj, s katerimi se je brezposelnost v EU zmanjšala z 12 % na 7 %. Potrebujemo nove vire rasti, da bi nadomestili delovna mesta, ki so bila izgubljena zaradi krize.

Ta novi pristop mora izkoristiti globalizacijo in soodvisnost današnjega sveta, ki sta zaradi krize postala še bolj očitna. Da bi izkoristili nove priložnosti, ki so bistvene za doseganje naših ciljev za leto 2020, mora EU ukrepati na domačem terenu in tudi v mednarodnih forumih, kot je G20.

Strategija EU 2020 je zasnovana kot naslednica sedanje lizbonske strategije, ki je bila v zadnjem desetletju reformna strategija EU in ji je pomagala prebroditi vihar nedavne krize. Nadgrajuje njene dosežke kot partnerstvo za rast in delovna mesta, hkrati pa jo prenavlja, da bo pripravljena tudi na nove izzive. Prav tako gradi na pozitivnih učinkih, ki jih je dal usklajen odziv na krizo v okviru Evropskega načrta za oživitev gospodarstva. Po mnenju Komisije bi morala biti strategija EU 2020 osredotočena na ključna področja politik, na katerih lahko sodelovanje med EU in državami članicami zagotovi najboljše rezultate, ter na izboljšanje izvajanja z boljšo uporabo instrumentov, ki so na voljo.

Namen tega posvetovalnega dokumenta je pridobiti mnenja drugih institucij in zainteresiranih strani glede novega pristopa. Komisija namerava v začetku leta 2010 sprejeti formalno sporočilo, ki ga bo predstavila na spomladanskem zasedanju Evropskega sveta. Uresničitev

vizije za leto 2020 bo odvisna od partnerstva za napredek, ki bo združevalo zavezanost držav članic k ukrepanju na nacionalni ravni in uporabo instrumentov Skupnosti, da se kar najbolj izkoristi potencial na ravni EU. Komisija bo zato v svojem sporočilu predstavila ukrepe, ki jih je po njenem mnenju treba sprejeti na nacionalni ravni, ter podrobno opisala predloge za ukrepe, ki naj bi se sprejeli na ravni Skupnosti.

Prepoznavanje omejitev in spoprijemanje z novimi izzivi

Uspešna strategija EU 2020 mora temeljiti na dobri analizi omejitev, s katerimi se bodo v prihodnjih letih srečevali oblikovalci politik, in pravilni določitvi izzivov, ki jih bo treba obravnavati.

Finančna in gospodarska kriza je močno prizadela javne finance, podjetja, delovna mesta in gospodinjstva. Oblikovalci javnih politik bodo morali na vseh ravneh poiskati načine, kako oživiti gospodarsko dinamičnost z omejenimi proračunskimi sredstvi. Ko bodo primanjkljaji v javnem sektorju ponovno pod nadzorom, bo treba javno porabo preoblikovati tako, da nam bo omogočila uresničiti vizijo za leto 2020. Zmanjševanje porabe na področjih, usmerjenih v prihodnost, kot sta izobraževanje in raziskave, bi to nalogo močno otežilo.

Pri razvoju nove vizije in usmeritev za politiko EU se moramo zavedati, da so varčevanje z energijo, naravnimi viri ter surovinami in njihova učinkovitejša raba ter povečevanje produktivnosti odločilnega pomena za konkurenčnost naše industrije in gospodarstev v prihodnosti.

Prav tako se moramo zavedati izziva, ki ga predstavljajo evropske demografske razmere. Že pred krizo je bilo pričakovati, da bodo demografske spremembe, zaradi katerih bodo mladi ljudje predstavljali manjši delež v celotnem prebivalstvu, povzročile znatno zmanjšanje potencialne rasti do leta 2020. Kriza je stopnjevala dolgoročne izzive današnje Evrope na socialnem področju, kot so vključevanje vse večjega števila priseljencev, socialna izključenost in revščina otrok ter medgeneracijska solidarnost v starajoči se družbi. Za uspešno premagovanje teh izzivov se bo morala hitro dvigniti raven zaposlenosti moških in žensk, prav tako pa bo treba posodobiti sisteme socialnega varstva, da bodo omogočili ustrezen odziv na prihodnje potrebe naše družbe.

To pomeni, da morajo nove politike jasno in nazorno prispevati k socialni koheziji z reševanjem problema brezposelnosti in spodbujanjem socialne vključenosti, obenem pa morajo zagotavljati dobro delujoče trge dela. Zato je treba ponovno premisliti izobraževalne sisteme in trge dela ter povečati mobilnost in okrepiti dinamičnost Evrope, da bomo lahko v celoti izkoristili svoj potencial za inovacije in ustvarjalnost.

Če želimo razviti pametnejše in bolj zeleno gospodarstvo, moramo okrepiti usklajevanje politik, da bo gospodarstvo postalo konkurenčnejše. Za dobre rezultate pri naših tematskih prednostnih nalogah za leto 2020 se morajo naši socialni, gospodarski in okoljski cilji dopolnjevati. Komisija želi s tem dokumentom pridobiti mnenja, kako naj EU določi svoje prednostne naloge za prihodnje desetletje, ki ji bodo omogočile sodelovanje z nacionalnimi organi pri premagovanju sedanje krize in mobilizaciji novih virov rasti ter hkrati zagotavljale socialno in teritorialno kohezijo, kakor zahtevajo temeljna načela nove Lizbonske pogodbe.

Ključne prednostne naloge za EU 2020

Da bi dosegla trajnostno socialno tržno gospodarstvo, pametnejše in bolj zeleno gospodarstvo, mora Evropa spodbujati ključne prednostne naloge, o katerih bo doseženo soglasje, in s prizadevanji za njihovo uresničitev v obdobju več let. Nobena od držav članic se s temi izzivi ne more uspešno spoprijeti sama. Prav tako politika EU ni le seštevek 27 nacionalnih politik. S sodelovanjem za uresničitev skupne vizije lahko dosežemo veliko boljši rezultat, kot bi ga dal seštevek naših posameznih dosežkov. Ta program je namenjen vsem državam članicam, velikim in majhnim, starim in novim, visoko razvitim in tistim, ki so še v razvoju. Za razširjeno EU so značilne različne ravni razvoja in torej različne potrebe, vendar je vizija EU 2020 pomembna za vse države in prilagoditi jo je mogoče različnim izhodiščem in nacionalnim posebnostim, tako da bo spodbujala rast vseh.

Državljanom in podjetjem so na voljo velike priložnosti, če jih le znajo izkoristiti. Cilj Komisije je, da bi Evropa vodila, konkurirala in cvetela kot povezano, bolj zeleno ter bolj vključujoče gospodarstvo, ki temelji na znanju in ga zaznamuje hitra ter trajnostna rast z visoko ravno zaposlenosti in socialnega napredka. Zato Evropa potrebuje močnejšo in bolj konkurenčno industrijsko bazo, sodoben storitveni sektor ter cvetoče kmetijstvo, podeželsko gospodarstvo in pomorstvo. Kot pobudnica pri izgradnji te družbe prihodnosti lahko Evropa žanje številne koristi z razvojem konkurenčnih in inovativnih proizvodov, postavitvijo infrastrukture prihodnosti, vstopom na nove trge in ustvarjanjem novih, visokokakovostnih delovnih mest.

Vendar pa so koristi takega pristopa še veliko večje. Evropa, ki je odprta svetu, bo še naprej zgled drugim, pri čemer bo po vsem svetu širila svoje vrednote in spodbujala strožje delovne, okoljske in varnostne standarde. Tako ima lahko EU vodilno vlogo v svetu in dokaže, da je s pravim političnim okvirom ter v celoti izkoriščenimi novimi akterji in strukturami iz Lizbonske pogodbe možno združiti odprtost, potrebno za ohranjanje gospodarske dinamičnosti, s poslušom za socialne in okoljske pomisleke naših državljanov.

Po mnenju Komisije bi morale biti ključne usmeritve strategije EU 2020 tematske in usmerjene na naslednje prednostne naloge:

- (1) ***Ustvarjanje vrednosti z rastjo, ki temelji na znanju.*** V svetu, kjer je inovativnost ključnega pomena tako za proizvode kot za postopke, je treba povečati priložnosti in socialno kohezijo, pri čemer je treba v celoti izkoristiti potencial izobraževanja, razvoja in digitalnega gospodarstva;
- (2) ***Krepitev vloge državljanov v družbah, ki nikogar ne izključujejo.*** Pridobivanje novih znanj, spodbujanje ustvarjalnosti in inovativnosti, razvoj podjetništva in nemoten prehod med zaposlitvami bodo bistvenega pomena v svetu, v katerem bo na voljo več delovnih mest v zameno za večjo prilagodljivost;
- (3) ***Ustvarjanje konkurenčnega, povezanega in bolj zelenega gospodarstva.*** V svetu, v katerem so cene energije in virov visoke, tekma zanje pa je vedno večja, mora biti EU konkurenčnejša in svojo proizvodnjo povečati z manjšo ter učinkovitejšo rabo surovin in energije iz neobnovljivih virov. S tem se bo spodbudila rast in lažje bomo dosegli okoljske cilje. Korist od tega bodo imeli vsi gospodarski sektorji, od tradicionalne proizvodnje do novih visokotehnoloških podjetij. Nadgradnja in medsebojno povezovanje infrastrukture, zmanjšanje upravnega bremena in spodbujanje uveljavljanja inovacij na trgu bodo prav tako prispevali k temu cilju.

Te prednostne naloge bodo vodilo oblikovanja politik znotraj same EU in navzven. Spodbujanje mednarodnega sodelovanja in večstranskega upravljanja, vključno z učinkovitimi, poštenimi in reguliranimi mednarodnimi trgovinskimi in finančnimi sistemi, bo imelo osrednje mesto v strategiji EU 2020. Komisija želi pridobiti mnenja o naslednjih prednostnih nalogah, ki so po njenem mnenju ključni elementi strategije EU 2020.

1. Ustvarjanje vrednosti z rastjo, ki temelji na znanju

Znanje je gonilna sila trajnostne rasti. V hitro spreminjajočem se svetu so bistvenega pomena **izobraževanje in raziskave, inovativnost ter ustvarjalnost**.

Krepitev **izobraževanja** je eno najučinkovitejših orodij v boju proti neenakosti in revščini. Nujno je treba obravnavati problem visokega števila učencev s slabim uspehom pri osnovnih spretnostih (branje, matematika in naravoslovni predmeti), saj se bosta le tako lahko povečali zaposljivost mladih in njihova vključitev v svet dela po končanem šolanju. Preprečevanje zgodnjega opuščanja šolanja zmanjšuje poznejšo izključitev iz trga dela in nevarnost socialne izključenosti. Več pozornosti je treba nameniti ranljivim skupinam, enakosti spolov in socialni koheziji, s čimer bomo zagotovili, da ne bo nihče izključen iz procesov pridobivanja znanja.

Evropa se ponaša z nekaj najboljšimi univerzami v svetovnem merilu. Vendar si moramo prizadevati, da bi imeli takih univerz še veliko več, ter jih oblikovati v resnično gonilo znanja in rasti. Za to so potrebne ne le naložbe, temveč tudi reforme in po potrebi združevanje, tesnejše sodelovanje, vključno s poslovnim svetom, in večja naklonjenost spremembam. Da bi podprli ta proces sprememb, jih moramo primerjati z najboljšimi univerzami na svetu. Zviševanje kakovosti evropskih univerz in njihovih raziskovalnih dejavnosti bi moralo biti neločljivo povezano z večjo mobilnostjo študentov, da bi ti pridobili nova znanja in se naučili novih jezikov, pridobili izkušnje bivanja in študija v tujini ter razvijali mreže. Treba bi bilo razmisliti o novi fazi obstoječih programov Erasmus, Leonardo in Erasmus Mundus, ki bi jo dopolnjevale nacionalne pobude in bi vsem mladim Evropejcem omogočala, da del svoje izobraževalne poti preživijo v drugih državah članicah.

Nepogrešljiv del vizije EU 2020 je tudi učinkovit in z zadostnimi sredstvi podprt evropski **raziskovalni** prostor. EU mora okrepiti svoje raziskovalne dejavnosti z združevanjem virov, skupnim razvojem glavne raziskovalne infrastrukture po vsej EU in večanjem kakovosti raziskav, da bodo doseženi najvišji svetovni standardi. Prav tako mora čimbolj izkoristiti in spodbujati praktične koristi raziskav za evropska ter mala in srednje velika podjetja, tudi s pomembnimi javno-zasebnimi partnerstvi. Privlačnost in uspešnost Evrope kot središča raziskovalnih dejavnosti je prav tako odvisna od vzpostavitve notranjega trga in privlačnih poklicnih možnosti za raziskovalce. Najboljši pristop je raziskovalno partnerstvo med EU in državami članicami, ki kar najbolj povečuje sinergijo z drugimi področji politik, še zlasti na področju inovacij in izobraževanja. EU mora zagotoviti privlačnejše okvirne pogoje za **inovativnost in ustvarjalnost**, med drugim s pobudami za rast podjetij, temelječih na znanju. Dostop do posojil predstavlja posebno težavo, ne le zaradi posledic krize, temveč tudi zaradi tega, ker so za nekatere nove vire rasti, kot so ustvarjalne industrije, potrebne nove vrste financiranja, ki bo prilagojeno njihovim poslovnim modelom. Inovativna podjetja bi morala imeti dostop do združenih javnih in zasebnih virov kapitala za rast, na primer tveganega kapitala. Te ukrepe morata spremljati poenostavitev upravnih postopkov in tehnična podpora za spodbujanje razvoja in rasti malih inovativnih podjetij.

Treba je vzpostaviti dobro delujoč sistem pravic intelektualne lastnine, ki bo omogočal učinkovito in stroškovno ugodno varstvo pravic, ustvaril ugodne pogoje za nova inovativna podjetja, avtorjem omogočal pregledno upravljanje svojih pravic ter univerzam in razvojnim ustanovam pomagal zbrati kapital z uveljavljanjem njihovih idej in inovacij na trgu, da se bodo razvijale evropske zmogljivosti na področju ustvarjalnosti, znanja in raziskav.

Z nadgradnjo svojih močnih točk v znanosti in tehnologiji bi morala Evropa v celoti izkoristiti potencial **digitalnega gospodarstva**. To ponuja velike priložnosti za MSP v proizvodnem in tudi storitvenem sektorju, tako v vlogi samostojnih podjetij kot v vlogi dobaviteljev večjim podjetjem. Nova inovativna podjetja ustvarjajo nova, pogosto dobro plačana delovna mesta po vsej EU. Pomembno vlogo imajo lahko tudi v regionalnem razvoju. Zato je ambiciozni evropski program za digitalne tehnologije, s katerim bodo sprejeti konkretni ukrepi za popolno vzpostavitev enotnega spletnega trga, ključni element trajne oživitve evropskega gospodarstva in socialnega razvoja. S tem povezano povečanje produktivnosti bo spodbujalo inovativnost in ustvarjalnost, vladne storitve bodo preprostejše in učinkovitejše, povečale pa se bodo tudi možnosti za politično udeležbo in demokratično izražanje. Internetni dostop postaja neobhoden za popolno udeležbo državljanov v vsakdanjem življenju. Evropa potrebuje učinkovite politike o digitalni vključenosti in znanjih, spodbujati pa mora tudi aktivno udeležbo in izražanje na spletu.

Zastavljeni cilj do leta 2020 je, da se udejanji resnični evropski znanstveni prostor, ki bo temeljil na vrhunski infrastrukturi znanja, v kateri imajo vsi akterji (študenti, učitelji, raziskovalci, izobraževalne in raziskovalne ustanove ter podjetja) koristi od prostega kroženja ljudi, znanja in tehnologije (5. svoboščina).

2. *Krepitev vloge državljanov v družbah, ki nikogar ne izključujejo*

V gospodarstvu po krizi mnoga izgubljena delovna mesta ne bodo nadomeščena. S preobrazbo EU v pametnejše, bolj zeleno in konkurenčnejše gospodarstvo bomo spodbudili rast novih delovnih mest in se odzvali na visoko raven brezposelnosti. Vendar pa bodo v tem prehodu odločilna velika prizadevanja, da se preprečita izpad ljudi iz sistema in njihova izključenost ter zagotovi socialna kohezija. Dejansko se v poklicnem življenju pojavljajo novi vzorci, ki omogočajo več vstopnih in izstopnih točk na trgu dela in nadomeščajo tradicionalno zaporedje (izobraževanje, delo in upokožitev), zato je ljudem na voljo več možnosti. Potreben je torej okvir, ki bo urejal te prehode in jih podpiral ter bo po možnosti nadgrajeval nekatere izmed ukrepov, ki so bili sprejeti med krizo (npr. krajši delovni čas v kombinaciji z usposabljanjem).

Ustvarjala se bodo nova delovna mesta, za katera so potrebna nova znanja. Treba bo upravljati prehode med zaposlitvami, pa tudi med usposabljanji in zaposlitvami. Pri tem je treba v celoti izkoristiti **prožno varnost**. Soočeni smo z izzivom, kako na najboljši način povečati prožnost trgov dela z vidika delovne organizacije in delovnih razmerij na eni strani ter okrepiti varnost, ki jo omogočata vseživljenjsko učenje in primerno socialno varstvo, na drugi strani. Vseživljenjsko učenje mora postati veliko bolj dostopno in univerze bi morale biti bolj odprte za manj običajne vrste učencev.

Znanja so ključni element rasti evropskega gospodarstva in produktivnosti ter ustvarjanja delovnih mest. Vseživljenjsko učenje je bistvenega pomena za nemoten prehod med zaposlitvami in poklici ter za preprečevanje dolgoročne brezposelnosti, ki vodi v izgubo človeškega kapitala. Digitalno gospodarstvo odpira tudi nove možnosti za učenje na daljavo kot del vseživljenjskega pristopa k učenju in za oblike komuniciranja, ki spreminjajo svet

dela, zmanjšujejo razdalje ter zaradi katerih je delo na daljavo resnična možnost v vse več zaposlitvah.

Zagotovitev primerne strokovne usposobljenosti naših delavcev za prispevek h gospodarstvu, temelječem na znanju, je sicer nujen, ne pa tudi zadosten pogoj. Ponudba mora bolje ustrezati povpraševanju. Spodbujati je treba mobilnost delovne sile in tako zagotoviti, da lahko delavci izkoristijo nove priložnosti in se preselijo tja, kjer so njihova znanja najbolj potrebna. Pogled bi morali usmeriti v prihodnost in uskladiti prihodnjo ponudbo znanj s povpraševanjem po njih, zlasti ko gre za nove vrste delovnih mest, kot so „zelena“ delovna mesta, in na drugih področjih rasti, na primer v zdravstvenem sektorju. Oblikovanje politik na ravni EU in na nacionalni ravni poleg tega ne upošteva celotnega potenciala migracij, čeprav precej prispevajo k rasti. Stopnjo zaposlenosti priseljencev je mogoče izboljšati, zlasti pri posameznih kategorijah, kot so priseljenci z nizko stopnjo izobrazbe, ženske in tisti, ki so prišli nedavno.

Zaposlitev je verjetno eno izmed najboljših varoval **pred revščino in izključenostjo**, vendar sama po sebi ne zagotavlja zmanjšanja stopnje revščine ali večje socialne vključenosti. Za zagotovitev ustrezne stopnje dohodkovne podpore, v katere bodo vključeni tudi začasno brezposelni, bodo potrebni sodobni sistemi socialne varnosti in pokojninski sistemi, prilagojeni gospodarski krizi in staranju evropskega prebivalstva. Eden od načinov za izboljšanje socialne pravičnosti je tudi reševanje problema neučinkovite segmentacije trga dela.

Za ustvarjanje večjega števila delovnih mest se mora v Evropi bolje razviti podjetniška kultura s pozitivnejšim odnosom do tveganja in večjo zmožnostjo za inovacije. **Samozaposlitev** bi morala postati dejanska možnost za vse, ki so nedavno izgubili delo. Za vse navedeno pa bo treba odpraviti zaviralne dejavnike, na primer neenako obravnavo samozaposlenih v večini sistemov socialne varnosti, in dejavnike, ki odvrčajo od selitve v druge države članice zaradi neprenosljivosti socialnih in pokojninskih pravic.

Cilj strategije EU 2020 je, da bi dosegli povečanje števila delovnih mest in večjo stopnjo zaposlenosti aktivnega prebivalstva, ustvarili boljša delovna mesta z večjo kakovostjo in povišano produktivnostjo, ter z resnično možnostjo, da prav vsak lahko vstopi na trg dela, zagotovili pravičnost, varnost in priložnosti, medtem ko bi ustanavljanje podjetij in upravljanje prehodov na trgu dela potekala v okviru sodobnih, finančno vzdržnih socialnih sistemov in sistemov socialnega skrbstva.

3. *Oblikovanje konkurenčnega, povezanega, bolj zelenega gospodarstva*

Evropa mora ostati konkurenčna tudi v prihodnosti, ki bo zaznamovana s sorazmerno drago energijo, omejitvami emisij CO₂ in bistveno večjo konkurenco v tekmi za naravne vire. Učinkovitejša raba virov, vključno z energijo, in uveljavljanje novih, bolj zelenih tehnologij, bosta spodbudila rast, ustvarila nova delovna mesta in pripomogla, da bo EU ohranila močno proizvodno bazo ter dinamičen storitveni sektor in izpolnila svoje okoljske in podnebne cilje. Predpogoj za to so dobro delujoči trgi proizvodov, storitev in dela. Oblikovanje okolju prijaznejšega gospodarstva ne pomeni samo ustvarjanja novih panog. Prav tako pomembno je spodbuditi posodabljanje obstoječih evropskih industrijskih sektorjev, od katerih bodo zaradi posledic gospodarske krize mnogi že v procesu prestrukturiranja. Izpolnitev teh ciljev bo bistvena, da bo EU lahko konkurenčna v svetu, kjer bodo vse države iskale rešitve za enake težave.

Za to je treba izboljšati učinkovitost uporabe surovin v gospodarstvu ter tako z zmanjšanim pritiskom na vire zagotoviti večjo **produktivnost**. Gospodarstvo bomo preoblikovali s ciljno usmerjeno zakonodajo (npr. s spodbujanjem energetske učinkovitih izdelkov in sistemov), trgovanjem z emisijami, davčnimi reformami, donacijami, subvencijami in posojili, s politiko javnega vlaganja in javnih naročil ter ciljnim usmerjanjem naših proračunov za raziskave in inovacije.

Za izboljšanje konkurenčnosti in hkratno zagotavljanje oprijemljivih koristi za potrošnike je bistveno, da se nadgradijo in medsebojno povežejo infrastrukture ter zagotovi učinkovita konkurenca med omrežnimi panogami na enotnem trgu. Za prihodnost Evrope so odločilnega pomena naložbe v visokohitrostna omrežja. Čim prej bo treba zagotoviti 100 % širokopasovno pokritost Evrope in vzpostaviti visokohitrostni internetni dostop z obsežnim programom naložb v omrežja iz optičnih vlaken in brezžične širokopasovne povezave.

Razvoj pametne, nadgrajene **prometne in energetske** infrastrukture ob vzpostavitvi visokohitrostnega internetnega dostopa prispeva k izpolnjevanju več ciljev, med drugim dekarbonizacije, energetske varnosti in konkurenčnosti našega omrežnega gospodarstva.

Za tako obsežno spremembo bo potrebna ponovna temeljita presoja prometne politike. Njeni bistveni elementi bodo tesnejše povezovanje prometnih omrežij, razvoj alternativ cestnemu prometu, spodbujanje čistih tehnologij in nadgradnja infrastrukture. Pri povezovanju prometnih omrežij bodo ključnega pomena veliki evropski projekti, kot sta Galileo in GMES, ter pametno upravljanje cestnega, železniškega (ERTMS) in zračnega prometa (SESAR).

EU bo morala do leta 2030 nadomestiti polovico obstoječih elektrarn. S pravimi strateškimi naložbami danes bi bili lahko do začetka dvajsetih let dve tretjini naše električne proizvodnje nizkoogljični in bolj varni. Razvoj evropskega električnega nadomrežja bo tako omogočil precejšnje povečanje deleža energije iz obnovljivih virov in decentralizirano proizvodnjo. Izjemno pomembno bo tudi izboljšanje energetske učinkovitosti kot najcenejšega načina za zmanjšanje emisij in povečanje energetske neodvisnosti Evrope.

Potreben je nov pristop k **industrijski politiki**, ki bo podprl industrijo s poudarkom na trajnostni naravnosti, inovacijah in strokovnih znanjih, da bo EU lahko ostala konkurenčna na svetovnih trgih, saj ima ta politika pomembno vlogo pri gospodarski rasti in ustvarjanju novih delovnih mest in razvoju inovativnosti. Stabilne in predvidljive razmere bi morale industriji pomagati pri obvladovanju konkurenčnih izzivov prihodnosti. V obdobju po krizi bodo morala podjetja v več sektorjih odpraviti strukturne presežne zmogljivosti, medtem ko bo morala EU olajšati prestrukturiranje na socialno sprejemljiv način ob ohranjanju enakih konkurenčnih pogojev. Za to bo potrebna celostna industrijska politika, ki bo spodbujala konkurenčne tržne mehanizme in razvijala nove vire trajnostne rasti s poudarkom na inovacijski zmogljivosti, ekoinovacijah, novih podpornih tehnologijah in strokovnih znanjih. Takšno preoblikovanje bo tudi ponudilo priložnost za izboljšanje zakonodajnega okolja, povečanje teritorialne kohezije in spodbujanje boljših pogojev za podjetništvo, pomagalo bo pri razvoju malih in srednje velikih podjetij ter podpiralo njihov potencial rasti in internacionalizacijo.

V obdobju prestrukturiranja industrije bo politika državne pomoči bistvenega pomena pri podpori prehoda na pametnejše, bolj zeleno gospodarstvo. V zadnjih letih so bila pravila o državni pomoči prenovljena. Evropska podjetja so izkoristila priložnosti, ki jih ponuja enotni trg, ter povečala svojo produktivnost in žela sadove ekonomije obsega. Zdaj, ko so v nekaterih sektorjih potrebne prilagoditve, bo Komisija posebno pozornost posvetila zagotavljanju, da bo

enotni trg tudi v prihodnje ostal temelj rasti EU, ter obvladovanju tveganja pred morebitnim nacionalnem omejevanjem.

Zastavljeni cilj do leta 2020 je ta, da uresničimo podnebne in energetske cilje, okrepimo industrijsko bazo, v celoti sprostim potencialne malih in srednje velikih podjetij ter se odzovemo na potrebe prihodnosti s povečanjem produktivnosti in zmanjšanjem pritiska na vire.

Doseganje rezultatov: najprej uspešen izhod iz krize

Prva naloga EU je seveda uspešen izhod iz krize ob spodbujanju splošnih strategij izstopa, ki so bile zasnovane za zagotovitev uravnotežene, trajnostne rasti in zdravih fiskalnih politik. Recesija in finančna bremena so bolj prizadeli države, v katerih so že ob nastopu krize vladala precejšnja neravnovesja ali pa so bile njihove politike pomanjkljive. Zaradi različnih položajev so potrebni različni odzivi, pri čemer se porajajo vprašanja v zvezi z usklajevanjem. Zaradi učinkov prelivanja različnih odzivov med državami in različnimi področji politik je potrebno učinkovito usklajevanje znotraj EU. Zlasti je pomembno, da se ohranijo enake konkurenčne možnosti v finančnem in poslovnem sektorju, makroekonomske učinke prelivanja pa bi morali obravnavati v okviru usklajene strategije izstopa na ravni EU.

Kriza je močno pritisnila na finančne vire. Zaradi tega je treba preostale probleme v finančnem sistemu hitro rešiti ter s tem podpreti oživitev gospodarstva. Za slednje bosta bistvenega pomena dostop do posojil in učinkovit nadzor finančnega trga, prehod na gospodarstvo z visoko dodano vrednostjo pa bo odvisen od razpoložljivosti kapitala za financiranje inovacij. Proračunske politike morajo zato odražati nove prednostne naloge.

Najpomembnejša naloga je uravnoteženje nenehne potrebe po kratkoročni fiskalni podpori povpraševanja s potrebo po ponovni vzpostavitvi vzdržnosti javnih financ in makroekonomske stabilnosti. Obstaja nevarnost, da bo oživljanje gospodarstva počasno in ne bo dovolj spodbudilo rasti zaposlovanja, da bi se visoke stopnje brezposelnosti znižale.

Doseganje rezultatov: izkoriščanje obstoječih instrumentov pri novem pristopu

Komisija meni, da za uspešen izhod iz krize in izpolnitev ciljev strategije EU 2020 potrebujemo strategijo za zблиževanje in povezovanje, ki bo bolje odražala vse večjo soodvisnost EU:

- soodvisnost držav članic v obliki (pozitivnih ali negativnih) učinkov prelivanja nacionalnih ukrepov, zlasti v euroobmočju;
- soodvisnost različnih ravni upravljanja (EU, države članice, regije, socialni partnerji – večplastno upravljanje);
- soodvisnost različnih politik, soodvisnost politik in instrumentov ter pomen povezovanja politik pri izpolnjevanju splošnih ciljev;
- soodvisnost na svetovni ravni – nobena država članica ni dovolj velika, da bi lahko sama šla v korak z gospodarstvi v vzponu ali se sama lotila takšnega preoblikovanja;

Za preoblikovanje v trajnostno socialno tržno gospodarstvo, t.j. v vključujoče, pametnejše in bolj zeleno gospodarstvo, bodo potrebni boljša politična usklajenost, več sinergij s pomočjo učinkovite subsidiarnosti in okrepljeno partnerstvo med EU in državami članicami pri oblikovanju in izvajanju javnih politik. Potrebna je integracija različnih instrumentov politik s povezovanjem institucionalnih reform, boljše zakonodaje, novih pobud in javnih naložb.

➤ Polno izkoriščanje enotnega trga

Okvir **enotnega trga** nam daje velikost in obseg, ki sta potrebna za uresničitev teh ciljev. Kot osrednje orodje zagotavlja, da so državljani deležni resničnih koristi, ki jih prinaša večja konkurenca, in da podjetja poslujejo v enakih konkurenčnih pogojih – če se pravila enotnega trga pravilno uveljavljajo, med drugim tudi pri sektorskih politikah. EU še vedno ne izkorišča vseh možnih koristi, ki jih prinaša njen enotni trg, zasnovan pred več kot dvema desetletjema: še vedno so ovire za čezmejne dejavnosti, ki krčijo izbiro za potrošnike, cenovno konkurenco in potencialno produktivnost. Če EU želi vpreči enotni trg, da bo služil uresničevanju ciljev strategije EU 2020, potrebuje dobro delujoče trge, na katerih konkurenca in dostopnost za potrošnike spodbujata rast in inovacije. Za krepitev položaja državljanov je med drugim treba zagotoviti, da trgi delajo zanje. Državljanji morajo možnost, da v polni meri sodelujejo na enotnem trgu. Za to je treba izboljšati njihove možnosti in zaupanje pri čezmejnem kupovanju blaga in storitev, zlasti prek interneta.

Enotni trg se je od prvotne vzpostavitve precej razvil. Zasnovan je bil pred prihodom interneta, še preden so informacijske in komunikacijske tehnologije postale glavno gonilo rasti in so storitve zavzele tako pomemben delež v evropskem gospodarstvu. Pojav novih storitev (npr. spletnih storitev, kot je e-zdravje) kaže izjemen potencial. Po mnenju Komisije je za izpolnitev prednostnih nalog strategije EU 2020 nujno potrebno odpraviti razdrobljenost, ki trenutno ovira pretok spletnih vsebin ter dostopnost za potrošnike in podjetja, enotni trg pa je treba posodobiti v skladu z zahtevami jutrišnjega gospodarstva.

➤ Umestitev strategije EU 2020 v svetovni kontekst

Ta novi načrt je zasnovan v kontekstu globalizacije, ki bo še naprej ena najpomembnejših gonilnih sil evropske dinamičnosti v naslednjem desetletju. EU ni edina prepoznala priložnosti, ki jih pametno in zeleno gospodarstvo ponuja za povečanje konkurenčnosti in blaginje. Druge države so določile podobne prednostne naloge in izvajajo obsežne naložbe v zelene tehnologije, IKT in pametna omrežja. Če želi EU ostati v ospredju, mora biti njen odziv na nove priložnosti hiter, enako pa velja za napovedovanje prihodnjih trendov in prilagajanje nanje. S krizo je obseg soodvisnosti evropskega in svetovnega gospodarstva postal še bolj očiten. Da bi dosegli cilje za leto 2020, moramo v G20 in mednarodnih forumih odločno ukrepati v smeri spodbujanja načel, na katerih temelji trajnostno socialno tržno gospodarstvo v svetovnem kontekstu.

Mednarodna trgovina je ena gonilnih sil rasti, zaposlovanja in naložb v EU. Ukrepati moramo tako v okviru STO kot z dvostranskim sodelovanjem, da se zagotovi zmanjšanje ovir za mednarodne trgovske in naložbene tokove ter spodbudi odprta, na pravilih temelječa svetovna trgovina. Prav tako moramo poglobiti gospodarske in politične odnose s ključnimi strateškimi partnerji, pri čemer mora biti posebna pozornost namenjena tržnemu dostopu, dostopu do energije in surovin ter napredku pri doseganju okoljskih in socialnih ciljev.

➤ Spodbujanje rasti s polnim izkoriščanjem Pakta za stabilnost in rast

Pakt za stabilnost in rast bo imel skupaj z drugimi večstranskimi instrumenti za spremljanje pomembno vlogo pri usmerjanju proračunskih politik za fiskalno konsolidacijo in hkratno zagotovitev proračunskih sredstev za trajnostno rast ter ustvarjanje delovnih mest. Države članice bodo morale pri konsolidaciji javnih financ preusmeriti javno porabo na tematske cilje strategije EU 2020, da bo mogoče izvesti potrebne naložbe v prihodnost Evrope. V obdobju precejšnjih davčnih omejitev je še pomembnejše, da se redki viri vlagajo v trajnostno rast. Vlaganja in strukturne reforme, zasnovane za oblikovanje pametnejšega, dobro povezanega in bolj zelenega gospodarstva, bodo ustvarili večje prihodke in olajšali konsolidacijo javnih financ.

Hkrati pa obsežnega preoblikovanja ni mogoče doseči brez naložb v človeški kapital in proizvodno zmogljivost. Za razvoj potenciala gospodarstva bi bilo treba v celoti izvesti strukturne reforme ter tako ustvariti nove vire rasti. Okrepljenemu **programu strukturnih reform**, zasnovanih na ukrepih, ki povečujejo potencialno rast in produktivnost, bo koristilo tudi usklajevanje na ravni EU in sicer pri načrtovanju in izvajanju, končno pa tudi pri tem, da se delovanje enotnega trga v celoti izkoristi.

Pakt za stabilnost in rast daje možnosti za vlaganja v prihodnost celo v času, ko je potrebna fiskalna konsolidacija. V to je zajeta prednostna razvrstitev naložb v raziskave in razvoj, v nove tehnologije, inovacije, visokokakovostno izobraževanje in razvijanje strokovne usposobljenosti ter v „pametna“ omrežja. To pomeni povezovanje vlaganj s posodabljanjem obstoječih struktur, vključno z večanjem učinkovitosti javne uprave in reformo zakonodaje.

- Upoštevanje političnih prednostnih nalog v javnih proračunih

Proračunske politike morajo odražati nove prednostne naloge, ko bodo te sprejete. Komisija jih namerava vključiti v pregled proračuna, ki ga bo objavila naslednje leto, in v svoje predloge za naslednje večletne finančne okvire. Podobno bi morale države članice pregledati tudi svojo javno porabo ter izboljšati njeno kakovost in učinkovitost, poleg tega pa kljub pomembnim fiskalnim omejitvam poiskati možnosti za naložbe v trajnostno rast. Hkrati je treba proučiti nove modele financiranja (kot so javno-zasebna partnerstva ter mobilizacija sredstev EU ali EIB) za združevanje sredstev javnega in zasebnega sektorja ter za zagotovitev čim večjih učinkov.

- Vzpostavitev jasne strukture upravljanja za zagotovitev učinkovitosti nove strategije

Strategija se bo izvajala ob pristopu partnerskega sodelovanja za uresničitev omejenega števila ključnih ciljev. Izvedba njenih posebnih ukrepov in uresničitev njenih posebnih ciljev bo mogoča samo s partnerskim pristopom, saj je bistveno ukrepanje na ravni EU, nacionalni in regionalni ravni ter prepletanje teh ravni, kar bo omogočilo razvoj polnega potenciala strategije. S strani Sveta bi se morala prihodnja strategija osredotočiti na Evropski svet, saj ta organ zagotavlja prepletanje politik in usklajuje medsebojno odvisnost držav članic in EU. Ob upoštevanju novih določb Lizbonske pogodbe bi zato moral usmerjati strategijo, sprejemati ključne odločitve in zastavljati cilje. Sestave Sveta, kot je ECOFIN, in zadevne tematske sestave Sveta bi povezano izvajale sprejete odločitve, tako da bi vsaka v okviru svojih pristojnosti prispevala k uresničevanju dolgoročnih ciljev vizije EU 2020.

Komisija želi, da bi Evropski parlament v novi strukturi upravljanja prevzel pomembnejšo vlogo. Poleg njegove tradicionalne vloge pri smernicah za zaposlovanje in integriranih

smernicah bi Parlament lahko spodbudili k predložitvi mnenja o strategiji EU 2020 pred spomladanskim zasedanjem Evropskega sveta.

Vizija EU 2020 bo potrebovala dejavno podporo zainteresiranih strani, kot so socialni partnerji in civilna družba. Za njen uspeh bo bistveno, da jo sprejmejo v vseh regijah EU, zato Komisija želi, da bi nacionalni parlamenti med pripravo nove strategije pokazali izrazit interes.

Evropski svet bi moral na spomladanskem zasedanju leta 2010 določiti strategijo za naslednjih pet let na podlagi predloga, ki ga bo Komisija predložila v začetku leta 2010. Določiti bi moral peščico glavnih ciljev in ustrezne ukrepe politik, ki se bodo v sodelovanju izvajali na ravni EU in držav članic. Sklepi Evropskega sveta bi tako skupaj s povezanimi usmeritvami za politike EU in držav članic postali temelj integriranih smernic, ki jih določa Pogodba.

Države bi članice pozvali, naj za vsakega od teh ciljev določijo nacionalne cilje za petletno obdobje glede na svoje okoliščine in izhodišča. Komisija in Evropski svet bosta vsako leto spremljala napredek v državah članicah in na ravni EU.

Pripombe

Komisija poziva k predložitvi pripomb in predlogov v zvezi z zamislimi, ki so opredeljene v tem dokumentu. Na naslov EU2020@ec.europa.eu jih je treba poslati do 15. januarja 2010.

Prejeti prispevki bodo objavljeni na internetu, razen če bo avtor nasprotoval objavi osebnih podatkov, ker bi lahko škodila njegovim zakonitim interesom. V takšnih primerih se prispevek lahko objavi anonimno. Strokovne organizacije, ki se bodo odzvale na to posvetovanje, se lahko vpišejo v register zastopnikov interesov pri Komisiji (<http://ec.europa.eu/transparency/regrin/>), če tega še niso storile. Ta register je bil vzpostavljen v okviru pobude za preglednost v Evropi, da bi Komisija in širša javnost pridobili informacije o ciljih, financiranju in strukturah zastopnikov interesov.